Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

26. februar 2015 *

»Præjudiciel forelæggelse — social sikring — forordning (EØF) nr. 1408/71 — artikel 4 — sagligt anvendelsesområde — opkrævninger af indtægter af formue — generelt socialsikringsbidrag — bidrag til dækning af underskuddet på de sociale sikringsordninger — socialt bidrag — supplerende bidrag til det sociale bidrag — deltagelse i finansieringen af de obligatoriske socialsikringsordninger — direkte og tilstrækkelig relevant sammenhæng med visse af de sociale sikringsgrene«

I sag C-623/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Conseil d'État (Frankrig) ved afgørelse af 17. juli 2013, indgået til Domstolen den 28. november 2013, i sagen:

Ministre de l'Économie et des Finances

mod

Gérard de Ruyter,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Tizzano, og dommerne S. Rodin, A. Borg Barthet, E. Levits og F. Biltgen (refererende dommer),

generaladvokat: E. Sharpston

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Gérard de Ruyter ved avocat J. Molinié

— den franske regering ved D. Colas og R. Coesme, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved D. Martin og W. Roels, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 21. oktober 2014,

* Processprog: fransk.

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4 i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997 L 28, s. 1), som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1606/98 af 29. juni 1998 (EFT L 209, s. 1, herefter »forordning nr. 1408/71«).

2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem ministre de l'Économie et des Finances og Gérard de Ruyter vedrørende betaling af en række sociale bidrag i årene 1997-2004 for så vidt angår livrenter mod vederlag af nederlandsk oprindelse.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Artikel 4 i forordning nr. 1408/71 med overskriften »Sagligt anvendelsesområde« har følgende ordlyd:

»1. Denne forordning finder anvendelse på enhver lovgivning om sociale sikringsgrene, der vedrører:

a) ydelser i anledning af sygdom og moderskab

b) ydelser ved invaliditet, herunder ydelser, der tager sigte på at bevare eller forbedre erhvervsevnen

c) ydelser ved alderdom

d) ydelser til efterladte

e) ydelser i anledning af arbejdsulykker og erhvervssygdomme

f) ydelser ved dødsfald

g) ydelser ved arbejdsløshed

h) familieydelser.

2. Denne forordning finder anvendelse på alle almindelige og særlige sociale sikringsordninger med eller uden bidragspligt samt på ordninger, der pålægger arbejdsgiveren eller rederen forpligtelser med hensyn til de i stk. 1 omhandlede ydelser.«

4 Artikel 13 i forordning nr. 1408/71 har følgende ordlyd:

»1. Med forbehold af artikel 14c og 14f er de personer, der er omfattet af denne forordning, alene undergivet lovgivningen i én medlemsstat. Spørgsmålet om, hvilken lovgivning der skal anvendes, afgøres efter bestemmelserne i dette afsnit.

2. Med forbehold af artikel 14 til 17:

a) er en person, der har lønnet beskæftigelse på en medlemsstats område, omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område, eller den virksomhed eller arbejdsgiver, der beskæftiger ham, har sit hjemsted eller sin bopæl på en anden medlemsstats område

b) er en person, der har selvstændig beskæftigelse på en medlemsstats område, omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område

[...]«

Fransk ret

5 I henhold til artikel L. 136-6 i code de la sécurité sociale (lov om social sikring) i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, skal fysiske personer, som er skattemæssigt hjemmehørende i Frankrig som omhandlet i artikel 4B i code général des impôts (den almindelige lov om skatter og afgifter), betale bidrag af indtægter af formue, der beregnes af nettobeløbet for fastsættelsen af indkomstskatten, herunder af indtægter af fast ejendom, erhvervede livrenter og investeringsafkast.

6 Ifølge artikel 1600-0 C i code général des impôts, som indgår i de bestemmelser i denne lov, der vedrører »generelt socialsikringsbidrag, der opkræves på vegne af Caisse nationale des allocations familiales (national familieydelsesfond), fonds de solidarité vieillesse (alderssolidaritetsfond) og de obligatoriske sygesikringsordninger« (herefter »CSG«) i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, skal fysiske personer, der er skattemæssigt hjemmehørende i Frankrig som omhandlet i artikel 4B, således som fastsat i artikel L. 136-6 i code de la sécurité sociale, betale bidrag af indtægterne af formue, der beregnes af nettobeløbet for fastsættelsen af indkomstskatten, herunder af indtægter af fast ejendom, erhvervede livrenter og investeringsafkast.

7 I henhold til artikel 1600-0 G og 1600-0 H i code général des impôts i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, skal disse personer ligeledes betale »bidrag til dækning af underskuddet på de sociale sikringsordninger« (herefter »CRDS«), der opkræves af de samme indtægter.

8 Endvidere skal de nævnte personer i henhold til artikel 1600-0 Fa i code général des impôts i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, betale et »socialt bidrag« på 2% af disse samme indtægter samt, siden den 1. juli 2004, i henhold til artikel L. 14-10-4 i code de l'action sociale et des familles (lov om social bistand og familier) et supplerende bidrag på 0,3%.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

9 Gérard de Ruyter, der er nederlandsk statsborger med bopæl i Frankrig, er ansat hos Vermeer Verenigde Bedrijven BV, et nederlandsk selskab.

10 Fra 1997 til 2004 opgav Gérard de Ruyter i Frankrig indtægter af nederlandsk oprindelse bestående af løn, kapitalafkast, indtægter fra erhvervsmæssig virksomhed og erhvervede livrenter, der blev udbetalt af to nederlandske forsikringsselskaber.

11 Den franske skatteforvaltning var af den opfattelse, at de af Gérard de Ruyter oppebårne erhvervede livrenter udgjorde indtægter af formue, og opkrævede hos Gérard de Ruyter på grundlag af disse renter CSG- og CRDS-bidrag, socialt bidrag på 2% og et supplerende bidrag hertil på 0,3%.

12 Gérard de Ruyter indgav til denne forvaltning klager over disse beskatninger, idet han fandt, at den forpligtelse, han var blevet pålagt, til at betale bidrag til to forskellige sygesikringsordninger på grundlag af de samme indtægter ikke var forenelig med princippet om, at kun én medlemsstats sociale lovgivning finder anvendelse i henhold til artikel 13 i forordning nr. 1408/71, henset til, at disse indtægter allerede havde været genstand for samme slags opkrævninger i Nederlandene. Efter afslag på disse klager, og efter at de efterfølgende søgsmål, som han anlagde ved forvaltningsdomstolene i Marseille og Nîmes, ikke blev imødekommet, iværksatte Gérard de Ruyter appel af disse domme ved cour administrative d'appel de Marseille.

13 Ved domme afsagt henholdsvis den 15. oktober 2009 og den 1. juli 2010 fritog cour administrative d'appel de Marseille Gérard de Ruyter fra at betale bidrag vedrørende de livrenter, som han havde oppebåret i årene 1997 til 2000 og 2001 til 2004, idet den fandt, at det forhold, at livrenterne blev pålagt den omtvistede beskatning, tilsidesatte princippet om arbejdskraftens frie bevægelighed som fastsat i artikel 39 EF.

14 Ministre du Budget, des Comptes publics, de la Fonction publique et de la Réforme de l'État iværksatte kassationsappel til prøvelse af disse domme ved Conseil d'État.

15 Ved dom af 17. juli 2013 ophævede Conseil d'État delvist den dom, der var afsagt af cour administrative d'appel de Marseille den 15. oktober 2009, og ophævede fuldt ud denne rets dom af 1. juli 2010. Conseil d'État fandt, at den omstændighed alene, at de omhandlede livrenter havde været genstand for en beskatning i Nederlandene af samme art som den, de havde været genstand for i Frankrig, ikke var tilstrækkelig til at udgøre en krænkelse af arbejdskraftens frie bevægelighed, idet EF-traktaten, der var gældende på det pågældende tidspunkt, ikke fastsatte generelle kriterier for fordelingen af kompetencerne mellem medlemsstaterne for så vidt angår dobbeltbeskatning inden for Den Europæiske Union.

16 Conseil d'État var, idet den besluttede at træffe afgørelse i de to sager, den havde fået forelagt, og i det omfang Gérard de Ruyter gjorde gældende, at de i hovedsagen omhandlede opkrævninger var i strid med artikel 13 i forordning nr. 1408/71, af den opfattelse, at det med henblik på at bedømme rækkevidden af princippet om, at kun én medlemsstats lovgivning finder anvendelse, der er fastsat i denne bestemmelse, skulle afgøres, om disse opkrævninger har en direkte og relevant sammenhæng med visse af de sociale sikringsgrene, der er opført i artikel 4 i forordning nr. 1408/71, og dermed er omfattet af dennes anvendelsesområde.

17 I denne forbindelse konstaterede Conseil d'État for det første, at de nævnte opkrævninger indgår i finansieringen af de obligatoriske franske socialsikringsordninger.

18 Endvidere bemærkede Conseil d'État, at de i hovedsagen omhandlede opkrævninger til forskel fra de situationer, der gav anledning til domme Kommissionen mod Frankrig (C-34/98, EU:C:2000:84) og Kommissionen mod Frankrig (C-169/98, EU:C:2000:85), ikke rammer erhvervsindtægter og indkomstsurrogater, hvor de delvist træder i stedet for de sociale sikringsbidrag, men udelukkende beregnes af den skattepligtiges indtægter af formue uafhængigt af, om denne udøver en erhvervsaktivitet.

19 Conseil d'État bemærkede ligeledes, at disse opkrævninger ikke har nogen sammenhæng med tildelingen af en ret til en ydelse eller en fordel fra en social sikringsordning, og at de af denne grund anses for at have karakter af beskatning og ikke bidrag til social sikring som omhandlet i de nationale forfatnings- og lovbestemmelser.

20 Conseil d'État har på den baggrund besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Har skatteopkrævninger af indtægter af formue, såsom CSG af indtægter af formue, CRDS, der beregnes af samme indtægter, det sociale bidrag på 2% og det supplerende bidrag hertil, alene af den grund, at de bidrager til finansieringen af obligatoriske franske socialsikringsordninger, en direkte og relevant sammenhæng med visse af de sociale sikringsgrene, der er opregnet i artikel 4 i [forordning nr. 1408/71], og falder de således ind under denne forordnings anvendelsesområde?«

Om det præjudicielle spørgsmål

21 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om opkrævninger af indtægter af formue som dem, der er omhandlet i hovedsagen, og som bidrager til finansieringen af de obligatoriske socialsikringsordninger, har en direkte og relevant sammenhæng med visse af de sociale sikringsgrene, der er opregnet i artikel 4 i forordning nr. 1408/71, og dermed henhører under denne forordnings anvendelsesområde, selv om disse opkrævninger beregnes af de skattepligtiges indtægter af formue og uafhængigt af, om de sidstnævnte udøver en erhvervsaktivitet.

22 For at besvare dette spørgsmål bemærkes, at artikel 4 i forordning nr. 1408/71 fastlægger anvendelsesområdet for den nævnte forordnings bestemmelser ved udtryk, som viser, at reglerne i EU-retten finder anvendelse på samtlige nationale sociale sikringsordninger (domme Jansen, 104/76, EU:C:1977:72, præmis 7, og Rheinhold & Mahla, C-327/92, EU:C:1995:144, præmis 15).

23 Domstolen har præciseret, at det afgørende kriterium med henblik på anvendelsen af forordning nr. 1408/71 er den forbindelse, som findes mellem den pågældende bestemmelse og de love, som regulerer de sociale sikringsgrene, der er opregnet i artikel 4 i forordning nr. 1408/71, idet denne forbindelse skal være direkte og tilstrækkelig relevant (domme Rheinhold & Mahla, EU:C:1995:144, præmis 23, Kommissionen mod Frankrig, EU:C:2000:84, præmis 35, og Kommissionen mod Frankrig, EU:C:2000:85, præmis 33).

24 Den omstændighed, at et bidrag betegnes som en skat i den nationale lovgivning, udelukker ikke, at det kan være omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 1408/71 (domme Kommissionen mod Frankrig, EU:C:2000:84, præmis 34, og Kommissionen mod Frankrig, EU:C:2000:85, præmis 32).

25 Denne konstatering afkræftes heller ikke af den omstændighed, at det pågældende bidrag delvis har til formål at afvikle et underskud på den sociale sikringsordning, som er opstået ved finansieringen af ydelser, der er blevet tildelt i fortiden (dom Kommissionen mod Frankrig, EU:C:2000:84, præmis 39), eller af den omstændighed, således som også generaladvokaten har anført i punkt 31 i dennes forslag til afgørelse, at det nævnte bidrag ikke har til formål at træde i stedet for de sociale bidrag, der eksisterede i forvejen.

26 På samme måde er spørgsmålet, om der eksisterer en modydelse, uden relevans for anvendelsen af forordning nr. 1408/71, idet det afgørende kriterium er, om bidraget anvendes specifikt til finansiering af en medlemsstats sociale sikringsordning (jf. i denne retning domme Kommissionen mod Frankrig, EU:C:2000:84, præmis 39 og 40, og Kommissionen mod Frankrig, EU:C:2000:85, præmis 37 og 38).

27 I sager, der omhandlede en fransk skatteforvaltnings opkrævninger af skat af erhvervsindtægter og indkomstsurrogater, der var optjent af arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende med bopæl i Frankrig, som henhørte under Republikken Frankrigs beskatningsområde, men som arbejdede i en anden medlemsstat, har Domstolen således fastslået, at sådanne opkrævninger specifikt og direkte var rettet mod finansieringen af socialsikringen i Frankrig, og deraf udledt, at disse havde en direkte og

tilstrækkeligt relevant sammenhæng med de love, der regulerede de sociale sikringsgrene, der er opregnet i artikel 4 i forordning nr. 1408/71 (domme Kommissionen mod Frankrig, EU:C:2000:84, præmis 36 og 37, og Kommissionen mod Frankrig, EU:C:2000:85, præmis 34 og 35).

28 Den samme konklusion kan drages for så vidt angår de i hovedsagen omhandlede bidrag, der ikke rammer arbejdstageres erhvervsindtægter og indkomstsurrogater, men som opkræves af indtægter af formue, idet det ikke er bestridt, at produktet af sådanne bidrag anvendes direkte og specifikt til finansiering af visse sociale sikringsgrene i Frankrig eller til afvikling af disses underskud.

29 De nævnte bidrag har således en direkte og tilstrækkeligt relevant sammenhæng med de love, der regulerer de sociale sikringsgrene, der er opregnet i artikel 4 i forordning nr. 1408/71, uafhængigt af, at der ikke er nogen sammenhæng mellem de skattepligtiges indtægter af formue og disses udøvelse af en erhvervsaktivitet.

30 I denne henseende er anvendelsen af bestemmelserne i forordning nr. 1408/71, således som generaladvokaten har anført i punkt 41 i forslaget til afgørelse, uafhængig af, om der udøves en erhvervsaktivitet.

31 Det fremgår nemlig af fast retspraksis, at det med hensyn til anvendelsen af forordning nr. 1408/71 er uden betydning, om der består et ansættelsesforhold, idet den afgørende omstændighed i så henseende er, om en person er forsikret mod en eller flere risici i henhold til en tvungen eller frivillig forsikring som led i en almindelig eller særlig social sikringsordning som nævnt i forordningens artikel 1, litra a) (jf. i denne retning domme Martínez Sala, C-85/96, EU:C:1998:217, præmis 36, og Borger, C-516/09, EU:C:2011:136, præmis 26 og 28).

32 Endvidere er begrebet »lovgivning« som omhandlet i artikel 1, litra j), i forordning nr. 1408/71 karakteriseret ved en meget vid definition, der omfatter alle typer af medlemsstaternes ved lov, administrativt eller vedtægtsmæssigt fastsatte foranstaltninger og må fortolkes således, at det omfatter samtlige nationale foranstaltninger på området (dom Bozzone, 87/76, EU:C:1977:60, præmis 10).

33 Denne fortolkning understøttes endvidere af det formål, der forfølges med forordning nr. 1408/71, og af de principper, forordningen er baseret på.

34 Med henblik på at sikre arbejdstageres og selvstændige erhvervsdrivendes frie bevægelighed inden for Unionen under hensyntagen til ligebehandlingen af disse med hensyn til de forskellige nationale lovgivninger er der med forordning nr. 1408/71 i dennes afsnit II indført et system af samordningsregler, som bl.a. omhandler bestemmelsen af, hvilken lovgivning eller hvilke lovgivninger der skal anvendes på de arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, som under forskellige omstændigheder gør brug af deres ret til fri bevægelighed (jf. i denne retning domme Derouin, C-103/06, EU:C:2008:185, præmis 20, og Tomaszewska, C-440/09, EU:C:2011:114, præmis 25 og 28).

35 Dette sæt udtømmende kollisionsnormer bevirker, at lovgiver i den enkelte medlemsstat herefter ikke er beføjet til efter eget skøn at fastlægge rækkevidden af og anvendelsesbetingelserne for national lovgivning for så vidt angår de omfattede personer samt det område, inden for hvilket de nationale forskrifter finder anvendelse (domme Luijten, 60/85, EU:C:1986:307, præmis 14, og Somova, C-103/13, EU:C:2014:2334, præmis 54).

36 I denne henseende bestemmer artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, at de personer, på hvem denne forordning finder anvendelse, alene er undergivet lovgivningen i en medlemsstat, hvilket – med forbehold for de tilfælde, der er fastsat i artikel 14c og 14f – udelukker enhver mulighed for samtidig anvendelse af flere nationale lovgivninger for en og samme periode (jf. i denne retning dom Perenboom, 102/76, EU:C:1977:71, præmis 11).

37 Dette princip om, at kun én medlemsstats sociale lovgivning finder anvendelse, har til formål at undgå de komplikationer, der kan opstå ved samtidig anvendelse af flere nationale lovgivninger, og at afskaffe den forskelsbehandling, som skyldes, at de lovgivninger, som vil kunne finde anvendelse på personer, der flytter inden for Unionen, helt eller delvis anvendes samtidig (jf. i denne retning domme Kommissionen mod Frankrig, EU:C:2000:84, præmis 46, Kommissionen mod Frankrig, EU:C:2000:85, præmis 43, og Allard, C-249/04, EU:C:2005:329, præmis 28).

38 Det følger af det ovenstående, at anvendelsen af bestemmelserne i forordning nr. 1408/71 ikke skal begrænses til de indtægter, som disse personer har som følge af deres ansættelsesforhold, da dette kan skabe uoverensstemmelser i anvendelsen af forordningens artikel 13 i forhold til oprindelsen af de indtægter, som de pågældende oppebærer.

39 Et krav om, at arbejdstagere, der er bosat i en medlemsstat og er tilknyttet den sociale sikring i en anden medlemsstat, også skal finansiere bopælsmedlemsstatens sociale sikringsordning, omend kun delvist, fører til forskelsbehandling i henhold til artikel 13 i forordning nr. 1408/71, eftersom de øvrige personer, der er bosat i den sidstnævnte medlemsstat, alene er forpligtet til at bidrage til denne stats sociale sikringsordning (jf. i denne retning domme Kommissionen mod Frankrig, EU:C:2000:84, præmis 45-48, og Kommissionen mod Frankrig, EU:C:2000:85, præmis 42-45).

40 I det foreliggende tilfælde gælder, at eftersom Gérard de Ruyter som vandrende arbejdstager er omfattet af socialsikringen i den medlemsstat, hvor han er beskæftiget, dvs. i Nederlandene, og eftersom han ikke er omfattet af nogen af undtagelserne i artikel 14c og 14f i forordning nr. 1408/71, der giver mulighed for samtidig anvendelse af flere nationale lovgivninger om socialsikring, må han ikke for så vidt angår såvel de indtægter, der hidrører fra et ansættelsesforhold, som dem, der stammer fra hans formue, i bopælsmedlemsstaten underlægges retsforskrifter, hvorefter der pålægges bidrag, der har en direkte og tilstrækkelig relevant sammenhæng med de love, der regulerer de sociale sikringsgrene, der er opregnet i artikel 4 i forordning nr. 1408/71.

41 Endvidere kan disse konstateringer, således som anført af generaladvokaten i punkt 57 i forslaget til afgørelse, som følge af det gældende princip om, at kun én medlemsstats sociale lovgivning finder anvendelse, der er fastsat i artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, ikke drages i tvivl af den omstændighed, at Gérard de Ruyters indtægter af formue allerede har været genstand for en beskatning i form af bidrag til socialsikringen i beskæftigelsesmedlemsstaten.

42 På grundlag af samtlige ovenstående bemærkninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at opkrævninger af indtægter af formue som dem, der er omhandlet i hovedsagen, når disse bidrager til finansieringen af de obligatoriske socialsikringsordninger, har en direkte og relevant sammenhæng med visse af de sociale sikringsgrene, der er opregnet i artikel 4 i forordning nr. 1408/71, og dermed henhører under denne forordnings anvendelsesområde, selv når disse opkrævninger beregnes af skattepligtiges indtægter af formue og uafhængigt af, om de sidstnævnte udøver en erhvervsaktivitet.

Sagens omkostninger

43 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996, som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1606/98 af 29. juni 1998, skal fortolkes således, at opkrævninger af indtægter af formue som dem, der er omhandlet i hovedsagen, når disse bidrager til finansieringen af de obligatoriske socialsikringsordninger, har en direkte og relevant sammenhæng med visse af de sociale sikringsgrene, der er opregnet i artikel 4 i forordning nr. 1408/71, og dermed henhører under denne forordnings anvendelsesområde, selv når disse opkrævninger beregnes af skattepligtiges indtægter af formue og uafhængigt af, om de sidstnævnte udøver en erhvervsaktivitet.

Underskrifter